

Pisanje studentskih radova

Upute za pisanje seminarskih, završnih, diplomskih radova
i doktorske disertacije

Prof.dr.sc. Antun Šundalić

Prof.dr.sc. Josip Mesarić

Prof.dr.sc. Marijana Zekić-Sušac

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Pisanje studentskih radova

Upute za pisanje seminarskih, završnih, diplomskih radova
i doktorske disertacije

Prof.dr.sc. Antun Šundalić

Prof.dr.sc. Josip Mesarić

Prof.dr.sc. Marijana Zekić-Sušac

Osijek, 2014.

Kazalo

1. Svrha ovih uputa i vrste studentskih radova	1
2. Opće upute za oblikovanje rada – vrste i veličina pisma, pored, odlomci	2
3. Stil citiranja, parafraziranja, interpretiranja i navođenja literature	2
4. Uporaba pozivne bilješke	5
5. Seminarski rad	6
6. Završni rad na stručnom ili preddiplomskom studiju	9
7. Diplomski rad	9
8. Završni rad na poslijediplomskom specijalističkom studiju	14
9. Doktorska disertacija	19
10. Struktura rada	25
10.1. Glavni dijelovi	25
10.1.1. Naslov	25
10.1.2. Uvod	26
10.1.3. Metodologija istraživanja i hipoteze.....	27
10.1.4. Rezultati istraživanja	27
10.1.5. Rasprava	27
10.1.6. Zaključak	27
10.1.7. Literatura	28
10.2. Orijentacijski dijelovi	29
10.2.1. Sadržaj ili kazalo	29
10.2.2. Popis kratica i simbola.....	29
10.2.3. Popis tablica, slika i grafikona.....	30
10.2.4. Kazalo imena	30
10.2.5. Kazalo pojmova.....	31
10.3. Pomoćni dijelovi	31
10.3.1. Predgovor.....	31
10.3.2. Pogovor.....	31
10.3.3. Sažetak.....	31
10.3.4. Kontrolna pitanja	32
10.3.5. Rječnik.....	32
10.3.6. Prilozi.....	32
10.3.7. Biografija autora	32
10.3.8. Moto.....	32
10.3.9. Zahvale i posvete	32
11. Etičke norme	33
12. Literatura	34
Popis slika	ii

1. Svrha ovih uputa i vrste studentskih radova

Upute za izradu studentskih radova na Ekonomskom fakultetu u Osijeku imaju za **svrhu** obučiti studente akademskom pisanju radova tijekom studija te time pridonijeti kvaliteti i većoj mogućnosti objavljivanja tih radova u znanstvenim i stručnim časopisima, zbornicima s konferencija i drugim publikacijama. Kroz standardizaciju "formalnih" aspekata radova, ove upute omogućit će i lakše ocjenjivanje radova od strane njihovih mentora / nastavnika.

Cilj je dvojak: (1) kroz dosljednu primjenu ovih uputa ujednačiti okvirnu strukturu radova, način oblikovanja teksta, način označavanja tablica i grafičkih prikaza, pisanje formula, navođenje literature kao i ostalih formalnih aspekata izrade jednog rada, (2) omogućiti da studenti tijekom studija usvoje pravila akademskog pisanja i time povećaju izgled objavljivanja svojih radova u znanstveno-stručnim publikacijama.

Upute se odnose na sve kategorije studentskih radova, a posebice na:

- seminarski rad
- završni rad na stručnom studiju
- završni rad na preddiplomskom studiju
- diplomski rad
- završni rad na poslijediplomskom specijalističkom studiju
- magistarski rad
- doktorsku disertaciju

Seminarski rad, završni rad preddiplomskog ili stručnog studija, diplomski rad i završni rad poslijediplomskog specijalističkog studija su stručni radovi, dok je doktorski rad znanstveni.

U nastavku su ponajprije dane opće upute za oblikovanje koje se odnose na svaki od ovih radova, preporučeni stil citiranja, parafraziranja, interpretiranja i navođenja literature i uporaba pozivnih bilježaka („fusnota“). S obzirom na njegovu učestalu uporabu u društvenim znanostima, preporučujemo za studentske radove na Ekonomskom fakultetu u Osijeku koristiti harvardski stil navođenja literature. Nakon toga slijedi dio koji opisuje posebne smjernice za strukturiranje i oblikovanje svake kategorije studentskog rada pojedinačno, kao na primjer kako treba izgledati naslovnica i struktura seminarskog, završnog, diplomskog rada ili doktorske disertacije. S obzirom da za svaki od strukturnih dijelova rada u akademskom pisanju (Uvod, Metodologija, Rezultati, Rasprava, Zaključak i drugi dijelovi) postoje smjernice kako ih treba napisati i što oni trebaju sadržavati, u poglavlju 10 detaljnije je opisan svaki strukturni dio rada i studentima preporučujemo da slijede ove smjernice kod pisanja svojih radova s ciljem preglednosti i povećanja kvalitete radova.

Na kraju su dane etičke norme po kojima su studenti dužni pri pisanju radova navesti sve korištene izvore i izbjegavati bilo kakav oblik plagiranja tuđih djela, a posebice plagiranje radova kolega studenata. Prema Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata (Senat Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2010) plagiranje tuđih radova predstavlja tešku povredu studentskih obveza i neispunjavanja obveza za što su predviđene sankcije kao što su zabrana polaganja ispita, privremeno isključenje sa studija ili isključenje sa studija.

2. Opće upute za oblikovanje rada – vrste i veličina pisma, prored, odlomci

Opće upute za oblikovanje teksta u studentskim radovima su sljedeće:

- Studentski rad se piše u računalnom programu za obradu teksta (npr. Microsoft Word, Open Office Writer i sl.).
- Veličina je stranice A4 (210x297 mm). Rubnice trebaju biti sljedeće veličine: lijeva 25 mm, desna 25 mm, gornja i donja po 25 mm.
- Rad treba pisati fontom Times New Roman veličine 12 točaka uz prored 1,5.
- Rečenice treba pisati u neodređenom licu, i koliko je to moguće, u pasivu, npr. „U radu je istražen utjecaj ...“, a ne „U radu sam istražio utjecaj ...“.
- Ilustracije u tekstu (tablice, grafikoni, slike, zemljovid i sl.) treba brojčano označiti i imenovati (kratko opisati). Broj i kratak opis stavlja se iznad tablice, a ispod slike i grafikona. Ukoliko su tablica ili slika preuzete od drugih autora, potrebno je uz naslov tablice ili slike staviti referencu na izvornik. Tekst od tablice i slike mora biti odvojen proredom od 1,5. Slika, tablica i pripadajući tekst moraju biti centrirani i smješteni ispod teksta nakon kojeg dolaze i iznad teksta kojem prethode.
- Na mjestima u tekstu gdje se koristi citiranje, parafraziranje ili interpretiranje drugih autora, potrebno je navesti referencu prema pravilima (vidi poglavlje 6 za pravila i primjere korištenja literature)
- Upotrijebljenu literaturu treba na kraju rada popisati abecednim redom (prezimana autora), i to u skladu s pravilima odgovarajućega stila citiranja, parafraziranja i interpretiranja u struci odnosno prema uputama mentora (američki/harvardski ili europski stil).
- Stranice rada (osim naslovne stranice) je potrebno brojčano označiti (numerirati) tako da se stranice glavnih dijelova rada numeriraju arapskim brojevima, a stranice orijentacijskih i pomoćnih dijelova rimskim brojevima.

Na naslovnoj stranici rada treba navesti naziv sveučilišta, fakulteta i studija, ime i prezime studenta, naslov rada, naziv vrste rada ispod naslova (npr. Seminarski rad iz predmeta ...), titulu, ime i prezime mentora te mjesto i godinu nastanka rada. Preporučuje se da podatci na prvoj stranici budu napisani fontom Times New Roman, slovima veličine kako je za svaku vrstu rada prikazano u poglavlju 6.

3. Stil citiranja, parafraziranja, interpretiranja i navođenja literature

„Ne postoji jedan, općeprihvaćen način navođenja bibliografskih jedinica. Postoje različite prakse kojima se priklanjaju pojedini izdavači, odnosno koje se primjenjuju u pojedinim izdanjima.“ (Badurina i dr., 2007: 313).

Zbog nepostojanja jedinstvenog načina citiranja, nekoliko je većih svjetskih organizacija i sveučilišta razvilo vlastite stilove pisanja radova, koji ne definiraju samo pravila citiranja i referiranja, već općenito cjelokupan izgled svakog segmenta znanstvenog i stručnog rada pa ih ne nazivamo metodama, već stilovima (Frelj, 2011:8). Danas se posebno u društvenim znanostima često koriste stilovi udruga *American Psychological Association* (APA), *Modern Language Association* (MLA), te američki (harvardski) i vancouverski stil. Više informacija o stilovima vidjeti u Šundalić, Pavić (2013:237-253).

Za pisanje studentskih radova na Ekonomskom fakultetu u Osijeku **preporučujemo američki (harvardski) stil** o kojemu više informacija donosimo u nastavku.

Američki, tzv. **harvardski stil** pisanja je onaj prema kojemu se citat, parafraza ili interpretacija označava u tekstu tako da se na kraju rečenice u zagradi navede prezime autora djela, godina izdanja i po mogućnosti stranica(e) s koje se citira, parafrazira ili interpretira tekst, npr. (Milas, 2009:563). Potpunu informaciju o djelu iz kojega se uzima citat autor daje u dijelu *Literatura* pa će tamo biti ovako navedeno djelo:

Milas, G. (2009). *Istraživačke metode u psihologiji*. Zagreb: Naklada Slap.

Njegova praktičnost proizlazi iz jednostavnog i kratkog navođenja izvora u zagradi odmah iza citiranja, parafraziranja ili interpretiranja nekog djela, a nepraktičnost je što se informacija o izvoru ne nalazi na istoj stranici (fusnota) već na kraju djela.

Citiranje je doslovno preuzimanje teksta (ili izgovorenih riječi) iz drugih izvora, dakle prenošenje od riječi do riječi dijela tuđeg rada. Pri tome je bitno preuzeti tekst ili izgovorene riječi označiti navodnim znakovima kako bi se jasno izdvojili od autorova teksta i navesti stranicu s koje je preuzet citat. Niže navodimo primjer jednog fiktivnog citata.

Prema mišljenju ovoga autora, „na području tumačenja razlika u kvaliteti javnih i privatnih škola nedostaje konkluzivnih istraživanja“ (Smith, 2010:28).

Parafraziranje je vrlo često prisutan način korištenja tuđih riječi, ideja ili stavova. Riječ je o autorovu skraćenom prikazivanju (prepričavanju) većih dionica tuđeg teksta, čak cijelih članaka ili knjige. Osim što je obavezan navesti izvor djela koji parafrazira, autor je obavezan voditi računa da parafraziranjem vjerno prikaže izvorno djelo. Prethodno navedeni citat u parafraziranoj verziji izgledao bi ovako:

Smith (2010) smatra da na području tumačenja razlika u kvaliteti javnih i privatnih škola nedostaje konkluzivnih istraživanja.

Interpretiranje je prikazivanje autorova razumijevanja tuđeg pisanog djela, predstavljene ideje ili održanog govora. Iako kod interpretacije autor dodaje vlastite ideje, vlastito razumijevanje značenja tuđeg djela, ipak je obavezan pozvati se na izvor. Jedna od mogućih interpretacija navedenog citata izgledala bi ovako:

Smith (2010) smatra da na području tumačenja razlika u kvaliteti javnih i privatnih škola nedostaje konkluzivnih istraživanja. Razlog za ovakvo mišljenje vjerojatno se može pronaći u činjenici da sva dosadašnja istraživanja sadrže metodološke nedostatke ili se temelje na nepotpunim podatcima.

U popisu literature na kraju rada potrebno je navesti punu referencu, također slijedeći harvardski stil.

Navodimo primjere referenci u popisu literature na kraju rada prema harvardskom stilu. (Iako i za harvardski postoje različita tumačenja, u nastavku su primjeri navedeni prema Šundalić, Pavić (2013) i prema Academic Skills Tutors/Librarians, Information Services (2013)).

Knjiga

Referenca na knjigu treba uključiti:

Prezime autora ili urednika, Prvo slovo imena autora ili urednika. (godinu izdavanja). *Naslov djela (ukošenim slovima)*. Mjesto izdavanja: Naziv izdavača.

Primjeri:**Knjiga, jedan autor, tiskano izdanje:**

Milas, G. (2009). *Istraživačke metode u psihologiji*. Zagreb: Naklada Slap.

Knjiga, dva autora, tiskano izdanje:

Granovetter, M. and Swedberg, R. (2001). *The sociology of economic life*. Cambridge: Westview Press.

Knjiga, više od dva autora, tiskano izdanje:

Bradbury, I., Boyle, J. and Morse, A. (2002). *Scientific principles for physical geographers*. Harlow: Prentice Hall.

Znanstvena knjiga s uredništvom:

Wing, P. and Cappello, M. (ur.) (2010). *Tourism and competitiveness*. Bristol: Regent Publications.

Poglavlje u knjizi:

Lebert, D., and Vercellone, C. (2007). *Uloga znanja u dinamičnom dugom razdoblju kapitalizma: hipoteze o kognitivnom kapitalizmu*, u knjizi: Vercellone, C.: *Kognitivni kapitalizam*. Zagreb: Politička kultura, str. 15-28.

Poglavlje u uredničkoj knjizi:

Thomas, R. (2010). *Destination management organisations in Ireland*. In Wing, P. and Cappello, M., (ur.). *Tourism and competitiveness*. Bristol: Regent Publications, pp. 106-125.

E-knjiga:

Sadler, P. (2003) *Strategic management*. [Online] Sterling, VA Kogan Page. Available from: <http://www.netlibrary.com/reader/>. [pristupljeno: 6. svibnja 2012].

Znanstveni i stručni priručnik:

Hrvatska književna enciklopedija (2010). Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža.

Zbornik radova s konferencije

Referenca na zbornik radova treba uključiti:

Prezime autora, Prvo slovo imena autora (godinu izdavanja) Naslov rada. U - Naslov konferencije. Naslov publikacije (zbornika) i broj (ako postoji). Prezime i prvo slovo imena urednika (ur.). Mjesto održavanja konferencije ili skupa. Vrijeme održavanja konferencije ili

skupa. Mjesto izdavanja: Izdavač. str. od-do (na engleskom jeziku “p” ili “pp” umjesto “str.”).

Rad u zborniku radova s konferencije:

Zekić-Sušac, M., Šarlija, N. and Benšić, M.. (2008). Insolvency prediction by neural networks. *12th International Conference on Operational Research. Proceedings.* Boljunčić, V., Neralić, L., Šorić, K. (ur.). Pula Croatia. 24-26.09.2008. Pula: Croatian Operational Research Society. pp. 175-188.

Članak u časopisu

Referenca na članak u časopisu treba uključiti:

Prezime autora, Prvo slovo imena autora. (godinu izdavanja) Naslov rada. *Naslov časopisa (ukošenim ili podvučenim slovima)*. Broj volumena (Broj časopisa/mjesec). str. (ili na engleskom jeziku “p” ili “pp”) od-do.

Članak u časopisu, tiskani:

Pajunen, K. (2008). Institutions and inflows of foreign direct investment: a fuzzy-set analysis. *Journal of International Business Studies*. 39(4), pp. 652-669.

Članak u časopisu, online, bez doi broja:

Wilson, J. (1995). Enter the Cyberpunk librarian: future directions in cyberspace. *Library Review*. [Online] Emerald Database 44 (8). str.63-72. Raspoloživo na: <http://www.emeraldinsight.com>. [pristupljeno: 30. siječnja 2012].

Članak u časopisu, online s doi brojem

Ku, G. (2008). Learning to de-escalate: The effects of regret in escalation of commitment. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*. 105(2). str. 221-232. doi:10.1016/j.obhdp.2007.08.002. [pristupljeno: 24. veljače 2014].

Više informacija o stilovima vidjeti u Šundalić, Pavić (2013: 237-253) te u Academic Skills Tutors/Librarians, Information Services (2013).

4. Uporaba pozivne bilješke

Kako smo se opredijelili za harvardski stil pisanja, pozivne bilješke („fusnote“) se neće koristiti za navođenje literature (izvora) u tekstu. Biti će korištene isključivo u ove svrhe:

- a) U bilješci autor može ukazivati na dodatne izvore o istoj problematici (navođenje drugih autora, knjiga, članaka, zbornika radova i sl.).
- b) Bilješka služi autoru i za proširivanje iznesenih argumenata. Npr. ako tekst ne trpi previše nabiranja detalja, pozivanja na drugačije slučajeve iste problematike i sl., tada je autor sklon u bilješci proširiti argumentaciju za svoju tezu.

- c) Često bilješka autoru služi i za navođenje drugačijih mišljenja. Time se u bilješci ograđuje od „neznanja“ i potvrđuje svoju upoznatost s njima, ali i svoje neslaganje i vlastito viđenje problema.

Pozivne bilješke se u programima za obradu teksta (tekstualnim procesorima) umeću ovisno o izabranom načinu na dno teksta ili na kraj teksta a program ih automatski numerira slijedom njihova pojavljivanja. Uobičajeno se veličina slova stavlja na Times New Roman 10 pt.

5. Seminarski rad

Dijelovi koje seminarski rad treba sadržavati:

- Naslov (tema)
- Uvod
- Metodologija rada
- Rezultati
- Rasprava
- Zaključak
- Literatura

Obujam rada nije strogo definiran. Preporučuje se obujam od 10 do 20 stranica (ili u dogovoru s mentorom).

Naslovnica i prva stranica rada prikazani su u nastavku.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (14 pt.)

Ekonomski fakultet u Osijeku (14 pt.)

Preddiplomski (Stručni ili Diplomski) studij (*naziv studija/smjera*) (14 pt.)

(5 proreda 1,5 14pt.)

NASLOV SEMINARSKOG RADA (16pt. bold)

(1 prored 1,5 16pt.)   →

Seminarski rad iz predmeta ..... (12 pt.)

(5 proreda 1,5 12pt.)

Student : Ime i prezime (12 pt. bold)

Broj indeksa: (12 pt.)

e-mail: xxxxx@efos.hr (AAI-EDU mail) (12 pt.)

(Ako je više autora za svakog autora navesti potrebne podatke)

Mentor: (titula, ime i prezime) (12 pt.)

Osijek, godina (*zadnji red*) (12 pt.)

SADRŽAJ (bold, 16pt)

1. Uvod (bold, 14pt)	1
2. Metodologija rada	2
2.1. Poglavlje 2. razine (bold 12pt)	2
2.2. Poglavlje 2. razine (bold, 2pt)	4
3. Rezultati istraživanja (bold, 14pt)	
3.1. Poglavlje 2. razine (bold, 12pt)	
3.1.1. Poglavlje 3. razine (normal, 12 pt).....	6
3.1.1.1. Poglavlje 4. razine (<i>italic, 12</i>).....	7
4. Rasprava	
4.1. Poglavlje 2. razine	
4.2. Poglavlje 2. razine	
4.2.1. Poglavlje 3. razine	
5. Zaključak	
5.1. Poglavlje 2. razine	
5.2. Poglavlje 2. razine	
5.2.1. Poglavlje 3. razine (normal, 12 pt)	
5.2.1.1. Poglavlje 4. razine (<i>italic, 12</i>)	
Literatura	10

(Razine su ilustrativne. Na isti način koristiti vrstu i veličinu slova u radu za poglavlja i pod poglavlja. Osnovni tekst svakog poglavlja pisati pismom Times New roman, normal 12pt. s proredom 1,5 poravnato lijevo i desno. Odlomak u (pod) poglavlju se razdvaja jednostrukim proredom i započinje bez uvlake. Poglavlja se razdvajaju jednostrukim proredom od 1,5.)

6. Završni rad na stručnom ili preddiplomskom studiju

Dijelovi koje treba sadržavati završni rad i diplomski rad su:

- Naslov (tema)
- Sažetak i ključne riječi na jeziku na kojem je rad napisan
- Uvod
- Metodologija rada
- Rezultati
- Rasprava
- Zaključak
- Literatura
- Popis tablica
- Popis slika
- Popis grafikona

Na drugoj stranici završnoga rada treba biti sažetak od 200 do 250 riječi i 3 do 5 ključnih riječi (sve na jeziku rada), i to navedenim redoslijedom.

Obujam rada nije strogo definiran. Preporučuje se da završni rad ima između 20 i 30 stranica ne računajući sažetak, sadržaj, popis literature i priloge.

7. Diplomski rad

Dijelovi koje diplomski rad treba sadržavati:

- Naslov (tema)
- Sažetak i ključne riječi na jeziku na kojem je rad napisan
- Uvod
- Metodologija rada
- Rezultati
- Rasprava
- Zaključak
- Literatura
- Popis tablica
- Popis slika
- Popis grafikona
- Prilozi (anketni upitnik, pravilnik, zakon, odluka i sl.)

Na drugoj stranici završnoga rada treba biti sažetak od 200 do 250 riječi i 3 do 5 ključnih riječi (sve na jeziku rada), i to navedenim redoslijedom.

Obujam rada: diplomski rad treba imati između 30 i 50 stranica ne računajući sažetak, sadržaj, popis literature i priloge.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (14 pt.)

Ekonomski fakultet u Osijeku (14 pt.)

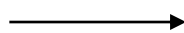
Preddiplomski (Stručni ili Diplomski) studij (*naziv studija/smjera*) (14 pt.)

(5 proreda 1,5 14pt.)

Ime i Prezime autora (14 pt.)

NASLOV ZAVRŠNOG (DIPLOMSKOG) RADA (16pt. bold)

(1 prored 1,5 16pt.)

Završni (Diplomski) rad (12 pt.)

Ovo je izgled prve stranice uveza (korica)

Osijek, godina (*zadnji red*) (12 pt.)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (14 pt.)

Ekonomski fakultet u Osijeku (14 pt.)

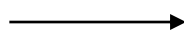
Preddiplomski (Stručni ili Diplomski) studij (*naziv studija/smjera*) (14 pt.)

(5 proreda 1,5 14pt.)

Ime i Prezime autora (14 pt.)

NASLOV ZAVRŠNOG (DIPLOMSKOG) RADA (16pt. bold)

(1 prored 1,5 16pt.)

Završni (Diplomski) rad (12 pt.)

(10 proreda 1,5 12pt.)

Kolegij: naziv kolegija (12 pt. bold)

Broj indeksa autora: (12 pt.)

e-mail: xxxxx@efos.hr (AAI-EDU mail) (12 pt.)

Mentor: (titula, ime i prezime) (12 pt.)

Osijek, godina (*zadnji red*) (12 pt.)

SAŽETAK

Ovdje se piše sažetak od 200 do 250 riječi ....

Ključne riječi: nekoliko (3-5) ključnih riječi

SADRŽAJ (bold, 16pt)

1. Uvod (bold, 14pt)

2. Metodologija rada

2.1. Poglavlje 2. razine (bold, 12pt)

2.2. Poglavlje 2. razine (bold, 12pt)

3. Rezultati istraživanja (bold, 14pt)

3.1. Poglavlje 2. razine (bold, 12pt)

3.1.1. Poglavlje 3. razine (normal, 12pt)

3.1.1.1. Poglavlje 4. razine (italic, 12)

4. Rasprava

4.1. Poglavlje 2. razine

4.1.1. Poglavlje 3. razine

4.1.1.1. Poglavlje 4. razine

5. Zaključak

5.1. Poglavlje 2. razine

5.2. Poglavlje 2. razine

Literatura

Popis tablica

Popis slika

Popis grafikona

Prilozi

(Razine su ilustrativne. Na isti način koristiti vrstu i veličinu slova u radu za poglavlja i pod poglavlja. Osnovni tekst svakog poglavlja pisati pismom Times New roman, normal 12pt. s proredom 1,5 poravnato lijevo i desno. Odlomak u (pod) poglavlju se razdvaja jednostrukim proredom i započinje bez uvlake. Poglavlja se razdvajaju jednostrukim proredom od 1,5.)

8. Završni rad na poslijediplomskom specijalističkom studiju

Dijelovi koje treba sadržavati završni rad poslijediplomskog specijalističkog studija

- Naslov (tema)
- Sadržaj (kazalo)
- Sažetak i ključne riječi na jeziku na kojem je rad napisan
- Uvod
- Metodologija rada
- Rezultati
- Rasprava
- Zaključak
- Literatura
- Popis tablica
- Popis slika
- Popis grafikona
- Popis kratica i simbola
- Kazalo imena (opcionalno)
- Kazalo pojmova (opcionalno)
- Prilozi (anketni upitnik, povijesni dokumenti, pravilnik, zakon, odluka i sl.)

Na drugoj stranici završnoga rada treba biti sažetak od 200 do 250 riječi i 3 do 5 ključnih riječi (sve na jeziku rada), i to navedenim redoslijedom.

Obujam rada nije unaprijed definiran. Preporučuje se da završni rad ima između 60 i 100 stranica ne računajući sažetak, sadržaj, popis literature i priloge.

Završni rad koristi znanstvenu metodologiju, ali nema znanstveni doprinos pa se određuje kao stručni rad.

Izgled stranice uveza, prve stranice, druge stranice i treće stranice prikazani su u nastavku.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (14 pt.)

Ekonomski fakultet u Osijeku (14 pt.)

Poslijediplomski specijalistički studij (naziv studija/smjera 14 pt.)

(5 proreda 1,5 14pt.)

Ime i Prezime autora (16 pt.)

NASLOV ZAVRŠNOG RADA (18 pt., bold)

(1 prored 1,5 18pt.)

Završni rad poslijediplomskog specijalističkog studija (14 pt.)

Ovo je izgled prve stranice uveza (korica)

Osijek, godina *(zadnji red)* (12 pt.)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (14 pt.)

Ekonomski fakultet u Osijeku (14 pt.)

Poslijediplomski specijalistički studij (*naziv studija/smjera*) (14 pt.)

(5 proreda 1,5 14pt.)

Ime i Prezime autora (16 pt.)

NASLOV ZAVRŠNOG RADA (18pt., bold)

(1 prored 1,5 16pt.) →

Završni rad poslijediplomskog specijalističkog studija (14 pt.)

(8 proreda 1,5 12pt.)

Broj indeksa autora: (12 pt.)

e-mail: xxxxx@efos.hr (AAI-EDU mail) (12 pt.)

Mentor: (titula, ime i prezime) (12 pt.)

Osijek, godina (*zadnji red*) (12 pt.)

SAŽETAK

Ovdje se piše sažetak od 200 do 250 riječi ....

Ključne riječi: nekoliko ključnih riječi

SADRŽAJ (bold, 16pt)

1. Uvod (bold, 14pt)

2. Metodologija rada

2.1. Poglavlje 2. razine (bold, 12pt)

2.2. Poglavlje 2. razine (bold, 12pt)

3. Rezultati istraživanja (bold, 14pt)

3.1. Poglavlje 2. razine (bold, 12pt)

3.1.1. Poglavlje 3. razine (normal, 12pt)

3.1.1.1. Poglavlje 4. razine (italic, 12)

4. Rasprava

4.1. Poglavlje 2. razine

4.1.1. Poglavlje 3. razine

4.1.1.1. Poglavlje 4. razine

5. Zaključak

5.1. Poglavlje 2. razine

5.2. Poglavlje 2. razine

Literatura

Popis tablica

Popis slika

Popis grafikona

Popis kratica i simbola

Prilozi

(Razine su ilustrativne. Na isti način koristiti vrstu i veličinu slova u radu za poglavlja i pod poglavlja. Osnovni tekst svakog poglavlja pisati pismom Times New Roman, normal 12pt. s proredom 1,5 poravnato lijevo i desno. Odlomak u (pod) poglavlju se razdvaja jednostrukim proredom i započinje bez uvlake. Poglavlja se razdvajaju jednostrukim proredom od 1,5.)

9. Doktorska disertacija

Struktura doktorske disertacije

„Doktorska disertacija znanstveno je djelo iz određenog znanstvenog područja, polja i grane. Njezin autor treba imati znanja i sposobnosti koja mu omogućavaju znanstvenoistraživački rad udovoljavajući svim pravilima znanstvenoga istraživanja. Doktorand mora pokazati originalnost pristupa problemu, poznavanje već postojećih spoznaja, kreativnost u zaključivanju i utemeljenost zaključaka. Pri tome je osobito važna etička dimenzija u korištenju tuđih ideja i znanja kako bi se izbjeglo plagiranje. Rezultat toga uvijek mora biti znanstveni doprinos. Pišući doktorsku disertaciju doktorand mora voditi računa o strukturi djela kako bi već u njoj naglasio jasnoću, preciznost, sustavnost i preglednost iznošenja ideje. Iako je disertacija samostalno djelo doktoranda, ona nastaje pod stalnim praćenjem i savjetima mentora (sve češće i komentora) kako bi se izbjegle moguće pogreške uzrokovane nedovoljnim iskustvom kandidata.“ (Šundalić, Pavić, 2013:265)

Dijelovi koje doktorska disertacija treba sadržavati:

- Naslovnica na jeziku kojim je rad napisan
- Naslovnica na engleskom jeziku
- Stranica s podacima o doktorandu i doktorskoj disertaciji
- Predgovor i zahvale (opcionalno)
- Posvete (opcionalno)
- Sažetak i ključne riječi na jeziku na kojem je rad napisan
- Prošireni sažetak i ključne riječi na engleskom jeziku
- Sadržaj (kazalo)
- Uvod
- Metodologija rada
- Rezultati
- Rasprava
- Zaključak
- Literatura
- Popis tablica
- Popis slika
- Popis grafikona
- Popis kratica i simbola
- Kazalo imena (nije obavezno)
- Kazalo pojmova (nije obavezno)
- Prilozi (anketni upitnik, povijesni dokumenti, pravilnik, zakon, odluka i sl.)
- Životopis autora i popis objavljenih radova

Sažetak sadrži do 500 riječi i 3 do 5 ključnih riječi (sve na jeziku rada), i to navedenim redoslijedom.

Ako je rad pisan na engleskom jeziku onda treba dati prošireni sažetak na hrvatskom jeziku. Prošireni sažetak obuhvaća kratak opis kompozicije rada.

Obujam rada nije strogo definiran. Preporučuje se da doktorska disertacija ima između 150 i 300 stranica ne računajući sažetak, sadržaj, popis literature i priloge.

Izgled doktorske disertacije i redoslijed stranica prikazan je nastavku.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (14 pt.)

Ekonomski fakultet u Osijeku (14 pt.)

Poslijediplomski doktorski studij (naziv studija/smjera 14 pt.)

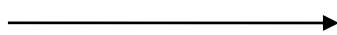
(5 proreda 1,5 14pt.)

Ime i Prezime autora (16 pt.)

NASLOV DOKTORSKE DISERTACIJE

u naslovu koristiti jednostruki prored **20 pt. bold)**

(1 prored 1,5 20pt).

DOKTORSKA DISERTACIJA (18 pt.)

Ovo je izgled prve stranice uveza (korica)

Osijek, godina (*zadnji red*) (14 pt.)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (14 pt.)

Ekonomski fakultet u Osijeku (14 pt.)

Poslijediplomski specijalistički studij (*naziv studija/smjera*) (14 pt.)

(5 proreda 1,5 14pt.)

Ime i Prezime autora (16 pt.)

NASLOV DOKTORSKE DISERTACIJE
(20 pt. bold)

DOKTORSKA DISERTACIJA (18 pt.)

6 proreda 1,5 18pt.)

Ovo je izgled prve stranice (nakon korica)

Mentor: (titula, ime i prezime) (16 pt.)

Osijek, godina (*zadnji red*) (14 pt.)

Universtity Josip Juraj Strossmayer in Osijek (14 pt.)

Faculty of Economics in Osijek (14 pt.)

Postgraduate doctoral study (title of postgraduate study 14 pt.)

(5 proreda 1,5 14pt.)

Name and Surname of Author (16 pt.)

TITLE OF DOCTORAL THESIS

u naslovu koristiti jednostruki prored **(20 pt. bold)**

(1 prored 1,5 20pt.) →

DOCTORAL THESIS (18 pt.)

6 proreda 1,5 18pt.)

Mentor: (title, Name and Surname) (16 pt.)

Osijek, year (*last row*) (14 pt.)

Sljedeće stranice obuhvaćaju:

SAŽETAK (bold, 14 pt.)

Ovdje se piše sažetak do 500 riječi ....(Times new roman normal, 12pt, prored 1,5)

Sažetak mora na kraju imati obvezni popis kompozicije rada prema glavnim poglavljima.

Ključne riječi: nekoliko ključnih riječi

Na novoj stranici je prošireni sažetak na engleskom jeziku :

ABSTRACT (bold, 14 pt.)

Abstract up to 500 words ....(Times new roman normal, 12pt, line space 1,5)

At the end of the abstract a brief content has to be described.

Key words: few key words

Na novoj stranici:

PREDGOVOR

Sadrži motivaciju i kratak opis postignuća.

Može sadržavati i zahvalu izdvojenu kao poseban odjeljak

Na novoj stranici:

Posveta (opcionalno; piše se bez navođenja teksta „Posveta“) u srednjem ili donjem dijelu stranice

Hrbat (bočna stranica uveza) mora sadržavati:

Ime Prezime: NASLOV DOKTORSKE DISERTACIJE (bold, 14)

SADRŽAJ (bold, 16pt)

1. Uvod (bold, 14pt)

2. Metodologija rada

2.1. Poglavlje 2. razine (bold, 12pt)

2.2. Poglavlje 2. razine (bold, 12pt)

3. Rezultati istraživanja (bold, 14pt)

3.1. Poglavlje 2. razine (bold, 12pt)

3.1.1. Poglavlje 3. razine (normal, 12pt)

3.1.1.1. Poglavlje 4. razine (italic, 12)

4. Rasprava

4.1. Poglavlje 2. razine

4.1.1. Poglavlje 3. razine

4.1.1.1. Poglavlje 4. razine

5. Zaključak

5.1. Poglavlje 2. razine

5.2. Poglavlje 2. razine

Literatura

Popis tablica

Popis slika

Popis grafikona

Popis kratica i simbola

Popis pojmova

Prilozi

Biografija autora

Sadrži kratku biografiju (ne uzimati obrasce prethodno predanih biografija) i popis najvažnijih publiciranih radova

(Razine su ilustrativne. Na isti način koristiti vrstu i veličinu slova u radu za poglavlja i pod poglavlja. Osnovni tekst svakog poglavlja pisati pismom Times New roman, normal 12pt. s proredom 1,5 poravnato lijevo i desno. Odlomak u (pod) poglavlju se razdvaja jednostrukim proredom i započinje bez uvlake. Poglavlja se razdvajaju jednostrukim proredom od 1,5.)

10. Struktura rada

Ovdje navodimo osnovne informacije o strukturi znanstvenog i stručnog rada, dok se više informacija može potražiti u Šundalić, Pavić (2013, str. 227-235).

Seminarski rad, završni rad preddiplomskog ili stručnog studija, diplomski rad i završni rad poslijediplomskog specijalističkog studija su stručni radovi, dok je doktorski rad znanstveni. Već prema zahtjevnosti određenog rada on mora imati određene dijelove u svojoj strukturi ili kompoziciji. O strukturi znanstvenog i stručnog djela postoje brojni radovi kojima se, s malim razlikama, ukazuje na bitne i manje bitne dijelove razvrstane u skupine dijelova koje ukazuju na njihovu veću ili manju važnost.

Uzimajući u obzir kriterij bitnosti (važnosti, nezaobilaznosti, nužnosti) nekog dijela, postoje tri skupine dijelova: *glavni*, *pomoćni* i *orijentacijski*.

10.1. Glavni dijelovi

Glavni dijelovi znanstvenog i stručnog djela jesu oni koje susrećemo u gotovo svakom od njih. Dakle, to su oni dijelovi koje nalazimo u strukturi svakog znanstvenog i većeg dijela stručnih radova. Riječ je o sljedećim dijelovima:

- Naslov
- Uvod
- Metodologija
- Rezultati
- Rasprava
- Zaključak
- Literatura ili bibliografija

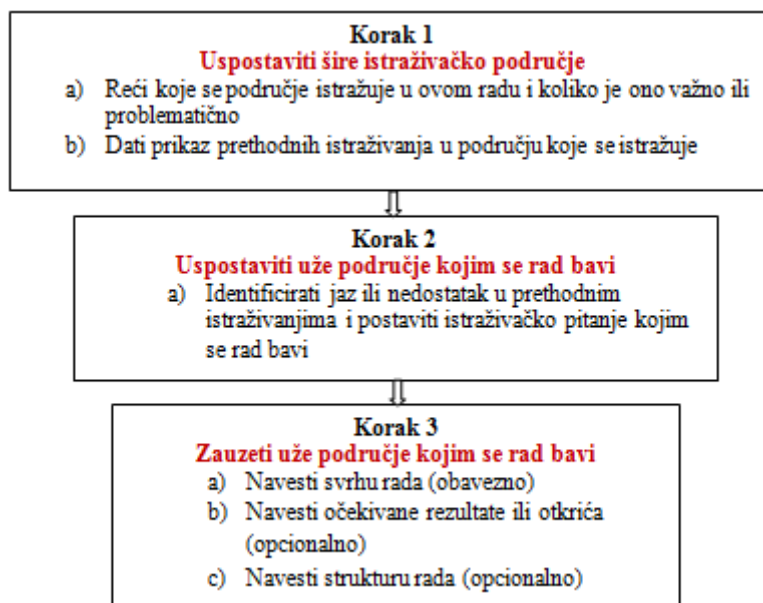
10.1.1. Naslov

Naslov je nezaobilazni dio svakog rada. Odlike mu trebaju biti *kratkoća* i *jasnoća*, ali i dovoljna *informativnost* kako bi se prepoznalo o kakvom se djelu radi. Česta je praksa da autor naslovu dodaje *podnaslov* kako bi što preciznije odredio predmet kojim se djelo bavi. Postoje razlike u shvaćanju odnosa *naslova i teme*: za jedne vrijedi naslov ili tema rada, za druge tema je istraživačko područje na koje se naslov odnosi. Naslov može biti postavljen od samog autora (istraživača), od mentora (disertacije, magisterija ili znanstvenog projekta), od recenzenta (prijedlog korekcije naslova), ali i od izdavača knjige ili od naručitelja istraživanja. Naslov može naglašavati *teorijski*, *praktički* ili *kombinirani* pristup istraživanja. Također može usmjeravati na istraživanje *prošlosti*, *sadašnjosti*, *budućnosti* ili na *kombinirano* istraživanje.

10.1.2. Uvod

Uvod je dio kojim autor(i) čitatelja uvode u temu, daju opis problema, obrazlaže potrebu za istraživanjem, njenu opravdanost i aktualnost. U uvodu se također daje prikaz postojećih znanja o temi, određena (ne)slaganja s njima, kao i smjer u kojemu će istraživanje ići. Uvod se nalazi u svakom znanstvenom i stručnom djelu i uvijek mu je zadaća pobuditi interes čitatelja za ostali dio koji slijedi.

Prema Swales and Feak (1994), tekst u uvodu kreće od općih informacija prema specifičnima vezanim uz rad i ima tri glavna dijela (ili koraka):

Slika 1. Tri koraka koja je potrebno slijediti kod pisanja uvoda (prema: Swales and Feak, 1994)

Primjeri rečenica koje pripadaju u uvod istraživačkog rada:

Brojna istraživanja ukazala su da informacijska tehnologija ima veliku ulogu u ostvarivanju uspješnosti poslovanja. – korak 1a Uvoda

Quirk i Douglas (1972) su među prvima istraživali utjecaj informacijske tehnologije na uspješnost i rast poslovanja. – korak 1b Uvoda

Međutim, niti jedan od radova nije ispitao postoji li obrnuti učinak utjecaja rasta poslovanja na razvoj informacijske tehnologije. – korak 2 Uvoda

Ovaj rad ima za svrhu identificirati inovacije u informacijskoj tehnologiji na koje su direktno ili indirektno utjecale potrebe brzorastućih tvrtki. – korak 3a Uvoda

Svrha rada postići će se postavljanjem više ciljeva koji će omogućiti sukcesivno postizanje svrhe ili nekog njezinog aspekta. Ciljevi u tom smislu moraju biti jednostavni i jasno određeni, smisleni i na neki način mjerljivi, izvedivi, realistični, orijentirani k svrsi i vremenski određeni.

10.1.3. Metodologija istraživanja i hipoteze

Metodologija istraživanja i hipoteze važan su dio koji se nalazi samo u stručnim i znanstvenim djelima (ne u beletristici ili esejistici). Etimološki, metodologija predstavlja studij metode, međutim, u pragmatičnom smislu često se shvaća kao skup metoda - postupaka koje se koriste u rješavanju identificiranih problema i postizanja ciljeva. Kako se identificirani problem često opisuje modelom – nekim oblikom reprezentacije realnog svijeta, metoda se koristi za rješavanje modela i autor mora biti svjestan ograničenja koja ima model i primijenjena metoda u odnosu na stvarnost koju reprezentira.

U metodologiji se istraživanje precizira predmetno, vremenski, područno; navode se izvori podataka, metode i tehnike kao i instrumenti koji se koriste, teškoće na koje se nailazilo. Metode i tehnike koje se koriste u radu treba detaljnije opisati i referirati se na izvore.

U metodološkom dijelu se također postavljaju hipoteze (jedna ili više, radne, nulte, glavna, pomoćne), odabire (i opisuje) uzorak i varijable te se precizira cilj koji se želi istraživanjem postići. Hipoteze predstavljaju polazišne stavove koje treba u istraživanju verificirati a čime se postižu zacrtani ciljevi i svrha istraživanja i u tom smislu moraju biti provedive, dokazive i konzistentne (neprotuslovne).

10.1.4. Rezultati istraživanja

U **rezultatima istraživanja** tekstualno i/ili grafički navode se rezultati do kojih se došlo istraživanjem. U tom se dijelu rada rezultati ne komentiraju jer je komentar rezerviran za sljedeći dio – raspravu.

10.1.5. Rasprava

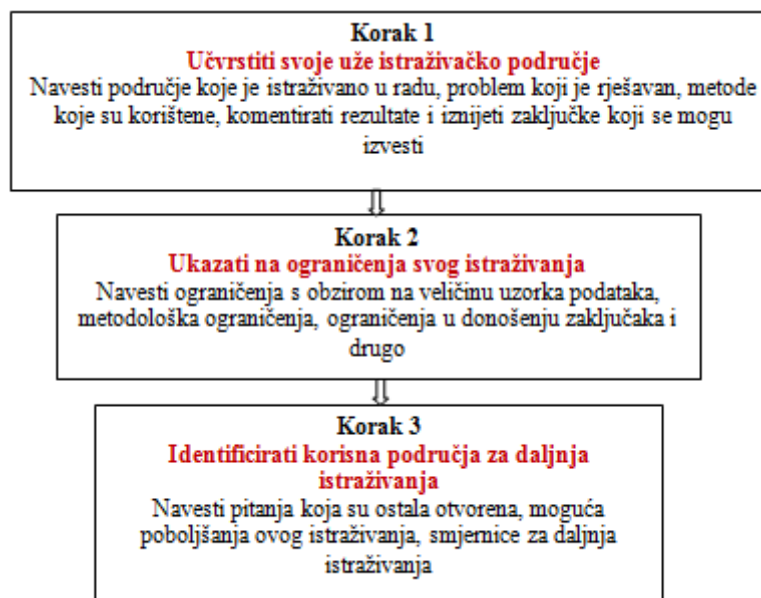
Rasprava se još naziva glavni dio ili razrada teme. Sve ono što je u uvodnom i metodološkom dijelu naznačeno, ovdje se realizira pa je taj dio po broju stranica najopsežniji. U raspravi se diskutira o predmetu i problemu istraživanja (otuda neki ovaj dio nazivaju „diskusija“) analizirajući postojeće informacije i njihove izvore, provjeravajući postavljene hipoteze na dobivenim rezultatima provedenih istraživanja (teorijskih i/ili empirijskih). Dakle, sustavnost i argumentiranost u propitivanju istraživanjem dobivenih rezultata bitno je obilježje rasprave. Važno je naglasiti da se u raspravi ne ponavljaju rezultati istraživanja, nego se samo naznačavaju implikacije rezultata po postavljene hipoteze i ciljeve istraživanja. Zbog jasnoće i preglednosti u ovom dijelu autor najčešće poseže za podjelom na više dijelova (poglavlja i potpoglavlja) kojima čitatelja vodi kroz temu od njezinog teorijskog postavljanja, empirijskog potvrđivanja i provjeravanja, do sinteze postignutih znanja i verifikacije hipoteza.

10.1.6. Zaključak

Zaključak predstavlja sintezu rezultata istraživanja. Prema Zeleniki (1998:466) „zaključak je na sustavan, koncizan i jezgrovit način izložena sinteza svih relevantnih spoznaja, informacija, stavova, znanstvenih činjenica, teorija i zakona koji su izneseni u analitičkom dijelu znanstvenog djela.“ U zaključku se, dakle, ne donosi ništa novo, nego se zaključno potvrđuje, naglašava, podvlači ono što se na prethodnim stranicama istražilo, spoznalo i

dokazalo. Opseg zaključka treba biti primjeren opsegu djela, dakle, nije propisano koliko stranica treba biti ostavljeno za zaključak. Također, treba spomenuti da neki autori za zaključak upotrebljavaju različite nazive: umjesto zaključka, zaključne teze, završne teze, zaključna riječ i druge. Zaključak trebaju imati svi znanstveni i stručni radovi (knjige i članci), ne i stručni i znanstveni priručnici (enciklopedije, udžbenici i sl.).

Prema Swales and Feak (1994), rasprava i zaključak (koji se mogu spojiti u jedno poglavlje), kreću od specifičnih informacija prema općima i imaju tri glavna dijela (ili koraka):

Slika 2. Tri koraka koja je potrebno slijediti kod pisanja rasprave i zaključka (prema: Swales and Feak, 1994)

10.1.7. Literatura

Literatura ili bibliografija također pripada u glavne dijelove. Svaka znanstvena knjiga, kao i znanstveni članak, ali i znanstveni i stručni priručnici sadrže popis korištene, predmetne i preporučene literature. Dakle, popis literature može biti dvovrstan: a) navođenje samo korištene literature (tj. citiranih, parafraziranih i interpretiranih djela), b) navođenje korištene i predmetne literature (tj. uz korištena se navode i djela koja su poznata i na određeni način vezana uz temu, a nije korištena). Najčešće se popis pravi abecednim redom prezimena autora, odnosno naslova nekog dokumenta. Neki autori i urednici zbornika i priručnika literaturu navode po skupinama, npr.: a) znanstvene knjige, b) članci u časopisima, c) priručnici, d) dokumenti, e) internet. Također postoje i drugi kriteriji razvrstavanja kao što su: prema znanstvenom području i polju, prema povijesnom razdoblju nastajanja djela, prema zemljama porijekla autora i slično.

Zbog učestalije uporabe, preporučujemo za potrebe radova koristiti zajednički popis literature bez podjele po skupinama izvora, i to prema abecednom redoslijedu prezimena prvog autora.

Uobičajeno je literaturu stavljati poslije zaključka.

Stvaranje popisa literature (korištenih izvora; bibliografije) i njihovo pronalaženje u tekstu može se u većini korištenih tekstualnih procesora izvesti prema automatizmu koji je opisan u sustavu pomoći ili priručniku za korišteni tekstualni procesor

10.2. Orijentacijski dijelovi

Orijentacijski dijelovi znanstvenog i stručnog djela služe za lakše snalaženje čitatelja u više ili manje opsežnom materijalu knjige, zbornika radova, znanstvenog i stručnog priručnika, a rjeđe se koriste u znanstvenim člancima. Stranice koje sadrže orijentacijske i pomoćne dijelove se u pravilu numeriraju različito od stranica glavnih dijelova rada (npr. rimskim brojevima).

10.2.1. Sadržaj ili kazalo

Sadržaj ili kazalo dio je koji nalazimo u svakoj znanstvenoj knjizi. Zadatak mu je *pregledno* i *jasno* donijeti prikaz cjelina i dijelova cjeline u knjizi. U europskoj je tradiciji sadržaj stavljan na kraj knjige. Danas je sve prisutniji američki pristup po kojemu se sadržaj stavlja na početak knjige. Sadržaj bi trebao imati onakvu formu kakav je raspored označavanja dijelova u knjizi. Često se, međutim, događa nepreglednost sadržaja, a što se dalje i u samoj knjizi potvrđuje kao teškoća u snalaženju i praćenju razrade teme, različitosti pristupa, važnosti pojedinih poglavlja i slično. Za primjer preglednosti sadržaja Kukić i Markić (2006:273) navode *linijski princip* i *princip stupnjevanja* u označavanju dijelova sadržaja:

Linijski princip 1. (bold 14 pt.) 2. (bold 14 pt.) 2.1. (bold 12 pt) 2.1.1. (normal, 12pt.) 2.2. 2.2.1. 2.2.1. (normal, 12pt.) 2.2.1.1.1. (<i>italic, 12pt.</i>) 2.2.1.1.2. 2.2.1.2. 2.2.2. 2.3. 2.4. 3. 4.	Princip stupnjevanja 1. (bold 14 pt.) 2. (bold 14 pt.) 2.1. (bold 12 pt) 2.1.1. (normal, 12pt.) 2.2. (bold 12 pt) 2.2.1. (normal, 12pt.) 2.2.1.1. (<i>italic, 12pt.</i>) 2.2.1.1.1. 2.2.1.1.2. 2.2.1.2. 2.2.2. 2.3. 2.4. 3. 4.
---	---

Slika 3. Linijski pristup i princip stupnjevanja u označavanju dijelova sadržaja (Kukić i Markić, 2006: 273)

Oblikovanje tablice sadržaja u većini tekstualnih procesora može se izvesti prema automatizmu za danu vrstu tekstualnog procesora što je opisano u sustavu pomoći ili raspoloživim priručnicima. Predloženi stil treba definirati kao novi autorski stil i koristiti ga u postupku stvaranja tablice sadržaja prema uputama za dati tekstualni procesor.

10.2.2. Popis kratica i simbola

Popis kratica i simbola orijentacijski je dio koji se najčešće stavlja na početku knjige ili priručnika, odmah poslije sadržaja. Autori su skloni često korištene pojmove i simbole pisati

u skraćenom obliku, pa je stoga preporučljivo abecednim redom sakupiti sve korištene kratice. Na primjer:

Kratice: BDP = bruto društveni proizvod DHK = Društvo hrvatskih književnika HAZU = Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti HBK = Hrvatska biskupska konferencija ICT = informacijsko komunikacijska tehnologija pc = per capita (po glavi stanovnika) UN = ujedinjeni narodi	Simboli: > = manje < = više ≠ = različito ∞ = beskonačno € = euro % = postotak § = paragraf
---	---

10.2.3. Popis tablica, slika i grafikona

Popis tablica, slika i grafikona nalazi se kao orijentacijski dio u svakoj ozbiljnijoj znanstvenoj i stručnoj knjizi, kao i u priručnicima (ako se u njima koriste tablični, slikovni i grafički prikazi). To je posebice potrebno u ekonomskim, statističkim, demografskim, sociološkim i drugim znanstvenim djelima koja koriste kvantitativne prikaze istraživanih predmeta. Iz popisa tablica, grafikona i slika čitatelj može vidjeti njihov broj, naziv i stranicu na kojoj se nalazi. Na primjer:

Popis tablica:

Tablica 1. Stanovništvo prema mjestu stanovanja (u %)	26
Tablica 2. Stanovništvo prema obrazovanju i spolu (u %)	31

Oblikovanje popisa tablica u većini tekstualnih procesora može se izvesti prema automatizmu za danu vrstu tekstualnog procesora što je opisano u sustavu pomoći ili raspoloživim priručnicima. Pozivi na tablice ili slike mogu se u pojedinim tekstualnim procesorima urediti kao tzv. unakrsne reference i koriste se za brzo pretraživanje kreiranih slika, tablica ili drugih izvora.

10.2.4. Kazalo imena

Kazalo imena važan je orijentacijski dio, posebice koristan u opsežnijim znanstvenim i stručnim djelima i priručnicima. Iz njega se čitatelj može brzo informirati o tome koji su i kako autori ili druge osobe spominjani u djelu. Kazalo se ustrojava abecednim redom prezimena tako da se uz prezime i ime navedu stranice na kojima se autori ili druge osobe spominju. Na primjer:

Cifrić, I. 26, 63, 127

Morin, E. 16, 83

Napoleon, 8

Rifkin, J. 42, 143, 216

Oblikovanje kazala imena u većini tekstualnih procesora može se izvesti prema automatizmu za danu vrstu tekstualnog procesora što je opisano u sustavu pomoći ili raspoloživim priručnicima.

10.2.5. Kazalo pojmova

Kazalo pojmova, kao i kazalo imena, zaseban je dio znanstvenog i stručnog djela koji olakšava snalaženje čitatelju kada ga zanima određeni pojam, njegovo značenje i autorovo korištenje pojma. Kao i imena, i pojmovi se navode abecednim redom s navođenjem brojeva stranica na kojima se nalaze. Na primjer:

Metafizika, 8, 36

Metoda, 12, 45, 129

Utilitarizam, 22, 131

Znanstveno istraživanje, 16, 63, 189, 212

Oblikovanje kazala pojmova (tzv. indeksa) u većini tekstualnih procesora može se izvesti prema automatizmu za danu vrstu tekstualnog procesora što je opisano u sustavu pomoći ili raspoloživim priručnicima.

10.3. Pomoćni dijelovi

Pomoćni dijelovi znanstvenog i stručnog djela postoje kako bi pomogli autoru što potpunije izložiti, prikazati i predstaviti rezultate znanstvenog ili stručnog istraživanja, diskusije i promišljanja o nekom predmetu i problemu. Mogu biti uključeni u znanstvena i stručna djela, no nisu obvezni poput glavnih dijelova.

10.3.1. Predgovor

Predgovor najčešće donosi autorovo ukazivanje na razloge, poticaje i motive pisanja znanstvenog ili stručnog djela te kratku, nepotpunu strukturu djela. Osim autora predgovor mogu pisati i recenzenti istog djela. Ustaljeno je pravilo da se predgovor piše kada je djelo završeno. Ako se isto djelo tiska u više izdanja, može se dodati novi predgovor svakom novom izdanju. Predgovor je dio koji se stavlja na početku djela, prije uvoda, često i prije sadržaja.

10.3.2. Pogovor

Pogovor je pomoćni dio koji se pojavljuje u nekim znanstvenim i stručnim djelima. Ne treba ga shvaćati kao „završni“ dio nekog djela, već kao posebnu cjelinu o samom djelu. Najčešće ga piše recenzent ili neka treća osoba. Autor pogovora najčešće se trudi prikazati *okolnosti* nastajanja djela (povijesno vrijeme, sociokulturni prostor), te samo *djelo* (njegovoj važnosti u odnosu na postojeća znanja, o značaju znanstvenog doprinosa i sl.) i *autora* (dosadašnjem radu autora, njegovim postignućima i sl.).

10.3.3. Sažetak

Sažetak je kratki, sažeti prikaz sadržaja znanstvenog i stručnog djela. Svrha mu je, navodi Žugaj (1998:467), pružiti javnosti informaciju o djelu, te pobuditi interes pojedinaca ili ustanova za djelo. U knjigama sažetak se dodaje na kraju, poslije literature. Uglavnom se prevodi na neki, jedan ili više, svjetski jezik na kojemu djelo nije pisano (npr. djela na hrvatskom najčešće imaju sažetke na engleskom i/ili njemačkom). Uvriježena je praksa

tiskati *knjige sažetaka* referata na znanstvenim skupovima, ali i u *bibliografijama* davati kratke sažetke djela.

10.3.4. Kontrolna pitanja

Kontrolna pitanja spadaju u neobvezne, pomoćne dijelove znanstvenog i stručnog djela. Najčešće se nalaze u sveučilišnim udžbenicima i imaju edukativnu svrhu za čitatelja. Zadaća im je voditi učenika/studenta kroz izloženu građu, tako da se učenjem dijelova ne izgubi cjelina. Mogu se staviti na kraju svakog poglavlja ili na kraju djela.

10.3.5. Rječnik

Rječnik ili glosarij pomoćni je dio koji mogu imati opsežnija znanstvena i stručna djela. Autor dodaje rječnik kao zasebni dio kada smatra da će time olakšati snalaženje čitatelja kod manje poznatih pojmova koji se u djelu često koriste. Rječnik sadrži autorovo tumačenje značenja pojmova i broj stranica na kojima se pojam nalazi.

10.3.6. Prilozi

Prilozi su dodaci na kraju knjige koji donose korištenu građu ili sredstva pomoću kojih se dolazilo do informacija bitnih za znanstveno ili stručno djelo (npr. povijesni dokumenti, zemljovid, statističke tablice, anketni upitnici i sl.).

10.3.7. Biografija autora

Biografija autora zadnji je dodatak znanstvenog i stručnog djela. Osnovni mu je cilj kratko predstaviti autora: biografski, bibliografski te profesionalno.

10.3.8. Moto

Moto je kratka, smisljena, duhovita rečenica koja se stavlja na početak nekog znanstvenog ili stručnog djela, a svrha mu je poticajno i usmjeravajuće djelovati na čitatelja. Moto na neki način predstavlja i autorov smjer u pristupu temi. Najčešće se za moto uzimaju misli poznatih autora, povijesnih veličina, mudraca i slično. Na primjer:

„*Mislim, dakle ja jesam!*“ (Descartes)

10.3.9. Zahvale i posvete

Zahvale i posvete pišu se na početku knjige, prije stranice sadržaja. U *zahvali* autor se zahvaljuje osobama i ustanovama, koji su na bilo koji način pozitivno doprinijeli završetku djela. Autor također može djelo *posvetiti* nekoj osobi, obitelji, narodu, ustanovi, mjestu, kraju i slično.

11. Etičke norme

Prilikom pisanja svojih radova studenti se koriste knjigama, člancima, zakonima, pravilnicima i ostalim izvorima. U slučaju da se u radu citira, parafrazira ili interpretira neki izvor, potrebno je napraviti sljedeće dvije radnje:

- 1) Pozvati se na izvor u samom tekstu rada na način da se iza rečenice ili odjeljka koji je preuzet od drugog autora prema određenom stilu navede izvor (s obzirom da se naš Fakultet opredijelio za harvardski stil tada je potrebno u okrugloj zagradi navesti prezimena autora, godinu izdavanja i po mogućnosti i stranicu, npr. (Badurina, 2007: 123))
- 2) Na kraju rada u popisu literature potrebno je navesti puni izvor (pogledati način navođenja punog izvora prema harvardskom stilu opisan u odjeljku).

U suprotnom, ako se preuzima tekst drugog autora bez navođenja izvora, riječ je o plagiranju. Plagiranje označava preuzimanje tuđih ideja, mišljenja stavova, rezultata i sl. bez navođenja originalnog izvora, čime se tuđi rad prikazuje kao vlastito djelo. Plagiranje je strogo zabranjeno, te prema Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, članak 7, stavak 5 (Senat Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2010) predstavlja tešku povredu studentskih obveza i neispunjavanja obveza za što su predviđene sankcije kao što su zabrana polaganja ispita, privremeno isključenje sa studija ili isključenje sa studija.

Ako se tuđi tekst preuzima u cijelosti onda se taj tekst mora navesti unutar navodnih znakova, uz preporučeni **harvardski** stil citiranja. Pravilo o obveznom citiranju izvora vrijedi i kod parafraziranja i interpretiranja tuđeg teksta. Važno je da se kroz cijeli rad konzistentno koristi samo jedan stil. Dakle, u jednom radu nije dopušteno kombinirano korištenje više različitih stilova citiranja, parafraziranja i interpretiranja.

Uz konzistentno navođenje korištenih radova drugih autora, od studenta se očekuje poštivanje etičkih normi u svim fazama pisanja rada, posebice u fazi prikupljanja primarnih podataka (najčešće putem ankete i/ili intervjua). To znači da je potrebno imati dobrovoljni i informirani pristanak ispitanika, poštovati pravo na privatnost ispitanika, osigurati anonimnost ispitanika, mogućnost odustajanja ispitanika od istraživanja te ponuditi ispitanicima mogućnost upoznavanja s krajnjim rezultatima istraživanja. Student mora zadržati objektivnost te bilježiti i prikazivati točne i potpune podatke.

Zadatak studenata je obveza pročitati literaturu primjerenu temi istraživanja, po potrebi svojim riječima "prepričati" tj. parafrazirati i interpretirati pojedine cjeline, konzultirajući stavove više autora, te u konačnici profilirati i svoje mišljenje o svim bitnim pitanjima.

Plagijarizam može biti namjeran ili slučajan, ali ga je u svakom slučaju potrebno izbjeći zbog mogućih zakonskih sankcija uslijed povrede intelektualnog vlasništva. Referiranje na druge autore važno je i zbog potpore i razlikovanja vlastitih ideja i stajališta. Prema (Gillet, 2011), izvor nije potrebno navesti jedino ako se navodi nešto što predstavlja opće znanje. S obzirom da je teško odlučiti što je točno opće znanje o nekoj temi, savjetuje se referiranje na izvor uvijek kad god postoji sumnja da je to potrebno.

12. Literatura

1. Academic skills tutors/librarians, Information services. (2013). *Harvard Referencing System - guide and examples*. Staffordshire University.
http://www.staffs.ac.uk/support_depts/infoservices/learning_support/refzone/harvard/. Staffordshire UK. [pristupljeno 24. veljače 2014].
2. Badurina, L. Marković, I. Mićanović, K. (2007). *Hrvatski pravopis*. Zagreb: Matica hrvatska.
3. Frelj, R. (2011). *Citiranje u znanstvenim i stručnim radovima*. Diplomski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti, Katedra za bibliotekarstvo. http://bib.irb.hr/datoteka/585816.Frelj_diplomski_rad.pdf. [pristupljeno 13. veljače 2013].
4. Gillet, A. (2011). *Using English for academic purposes, A guide for students in higher education*, UEFAP.com, <http://www.uefap.com/writing/writfram.htm>. [pristupljeno 15. studenoga 2011].
5. *Pravilnik o stegovnoj odgovornosti studenata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku* (2010). Senat Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. 28. lipnja 2010. <http://www.uaos.unios.hr/stegovna-student.pdf>. [pristupljeno 25. veljače 2014]
6. ReferenCite, Academic Referencing Resource (2014). *Which referencing style is the right one?*. http://www.cite.auckland.ac.nz/index.php?p=which_referencing_style. [pristupljeno 10. veljače 2014].
7. Swales, J.M., Feak, C. B. (1994). *Academic Writing for Graduate Students*. Ann Arbor: The University of Michigan Press.
8. Šundalić, A., Pavić, Ž. (2013). *Uvod u metodologiju društvenih znanosti*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Ekonomski fakultet.
9. Zelenika, R. (2000). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela*, Rijeka: Sveučilište u Rijeci.

Popis slika

Slika 1. Tri koraka koja je potrebno slijediti kod pisanja uvoda (prema: Swales and Feak, 1994)	26
Slika 2. Tri koraka koja je potrebno slijediti kod pisanja rasprave i zaključka (prema: Swales and Feak, 1994).....	28
Slika 3. Linijski pristup i princip stupnjevanja u označavanju dijelova sadržaja (Kukić i Markić, 2006: 273).....	29